

Pożegnanie Jadwigi Olszewskiej

W Penhros po długiej chorobie zmarła Jadwiga Olszewska (z domu Orłowska), żołnierz Armii Krajowej, osoba bardzo zasłużona dla niepodległościowej emigracji polskiej w Wielkiej Brytanii.

Jadwiga Helena Orłowska-Olszewska urodziła się w Warszawie 25 marca 1926 r. W czasie II wojny światowej była uczennicą. Od września 1942 r. była też żołnierzem Armii Krajowej, łączniczką w 3. Batalionie Pancernym AK. Używała pseudonimu „Sokołowska”. Brała czynny udział w Powstaniu Warszawskim, początkowo w patrolu sanitarnym przy szpitalu w Śądkach na Lesznie, a następnie w 3 kompanii por. „Zduniu” (Zbigniew Bryma) w Zgrupowaniu Chrobry II. Na początku września 1944 r. powróciła do macierzystego 3. Batalionu Pancernego mjr. „Golskiego”. Po upadku Powstania Warszawskiego znalazła się wraz ze swoim oddziałem w niewoli niemieckiej. Początkowo była w Stalagu XB Sanbostel, a potem w Stalagu VIC Oberlangen (nr je-

Jadwiga Olszewska (1926-2002)

niecki 224399), który został wyzwolony przez 1. Dywizję Pancerną gen. Stanisława Maczka. W kwestionariuszu wypełnionym w maju 1945 r. na pytanie, „czy pragnęłaby pozostać w służbie czynnej w razie częściowej demobilizacji” napisała „tak, ale przy możliwości kształcenia się”. W styczniu 1946 r. ukończyła maturę w Polskim Gimnazjum w Murnau. Rok potem w styczniu 1947 r. została przyjęta do Polskiej Szkoły Architektury na Uniwersytecie w Liverpool. W 1951 r. po ukończeniu pracy dyplomowej, której tematem był „British Council Headquarters”, uzyskała dyplom architekta.

Po zakończeniu wojny zdecydowała się na pozostanie na emigracji. Wyszła za mąż za Stanisława Olszewskiego, żołnierza 10. Pułku Strzelców Konyńskich, a potem oficera Marynarki Wojennej. Jednak jej postać łączy się przede wszystkim ze Studium Polski Podziemnej, które powstało w 1947 r. z inicjatywy pozostałych na obczyźnie dowódców Armii Krajowej i stało się skarbnicą przechowującą dokumenty i pamiątki dotyczące Armii Krajowej i Polskiego Państwa Podziemnego. Początkowo pieczę nad Studium sprawowali starsi wiekiem i stopniami żołnierze AK. Z czasem do pracy przyłączyły się młodsze roczniki, wśród nich Jadwiga Olszewska. Od końca 1982 r. była sekretarzem redakcji Komitetu Organizacyjnego VI tomu monumentalnego wydawnictwa „Armia Krajowa w dokumentach 1939-1945”, które ukazało się w 1989 r. W 1985 r. Jadwiga Olszewska została członkiem zarządu SPP. Między innymi ze Zbigniewem Bokiewiczem opracowała do-

kumentację i plansze do ważnej wystawy „Polish help for the Jews 1939-1945”. Była honorowym pracownikiem Studium, i od roku 1995 stała na czele Studium Polski Podziemnej. Doceniała konieczność mówienia i pisania o Polskim Państwie Podziemnym i Armii Krajowej w obcych językach. Była inicjatorką takich wydawnictw.

Odnaczała się zdecydowanym charakterem i jednocześnie ogromną życzliwością w stosunku do innych, szczególnie tych, którzy wiele godzin przesiadywali w Studium, szukając materiałów do swoich prac, przeprowadzali kwerendy archiwalne i wielokrotnie zameczali ją pytaniami, co i gdzie odszukać. Bardzo energiczna, rzeczowa, konkretna i jednocześnie pełna życzliwości. Była osobą, z którą przyjemnie było pracować. Interesowała ją wszystko, co działo się w Kraju. Zyla tym. Odwiedzała Warszawę. Wiosną 2000 r. uczestniczyła w warszawskich uroczystościach 55-lecia wyzwolenia Oberlangen.

Była odznaczona Kawalerskim Krzyżem Polonia Restituta, Srebrnym Krzyżem Zasługi i Krzyżem AK.

Pani Jadwiga Olszewska na zawsze pozostanie w pamięci tych, którym dane było ją spotkać. Wraz z nią odszedł kolejny ważny ślad w polskim Londynie.

MAREK NEY-KRWAWICZ

„Gazeta Wyborcza-Stoleczna”,

28 marca 2002 r.

(oraz dodatkowe uzupełnienia od Koleżanek i Kolegów ze Studium Polski Podziemnej).